

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра філософії, біоетики та іноземних мов

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Латинська мова як основа наукової термінології»**

Обсяг навчальної дисципліни	Загальна кількість годин на дисципліну: 90 годин / 3 кредити ЄКТС
Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни	За розкладом занять. Кафедра філософії, біоетики та іноземних мов Одеса, вул.Ольгіївська, 4.
Викладачі	Доцент: <i>к. філолог. н.</i> Нагачевська Світлана Анатоліївна. Асистенти: <i>ст. викл.</i> Нетребчук Любов Миколаївна, <i>ст. викл.</i> Самойленко Тетяна Олександрівна, <i>ст. викл.</i> Пислар Тетяна Петрівна.
Контактна інформація	Нетребчук Любов Миколаївна, відповідальна за роботу секції латинської мови liubov.netrebchuk@onmedu.edu.ua Е-mail кафедри: philosbioet@onmedu.edu.ua Очні консультації: з 14.00 до 16.00 кожного вівторка, з 9.00 до 14.00 кожної суботи Онлайн - консультації: з 14.00 до 16.00 кожного вівторка, з 9.00 до 14.00 кожної суботи. Посилання на онлайн - консультацію надається кожній групі під час занять окремо (Microsoft Teams).

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися аудиторно (очно).

Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється через платформу Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою, месенджери Viber (через створені у Viber групи для кожної групи, окремо через старосту групи).

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення дисципліни - латинська мова та основи наукової термінології. Латинська медична термінологія – комплексне поняття, до якого входять різні підсистеми медичної термінології.

Мета дисципліни: формує професійно-орієнтовані комунікативні компетентності та закладає основи знань з наукової, зокрема медичної термінології, з перспективою їхнього подальшого використання у професійній діяльності. Кінцевою метою є грамотне використання греко-латинських клінічних термінів у практичній діяльності клінічного психолога з метою комунікації у сучасному науковому просторі та підготовки до участі у проведенні наукових досліджень.

Завдання навчальної дисципліни:

- формування здатності розуміти медичні терміни;
- формування вміння свідомо користуватися науковою термінологією.

Очікувані результати

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра філософії, біоетики та іноземних мов

Знати:

- історію розвитку міжнародної латинськомовної клінічної медичної термінології, основні правила нормування та кодифікації термінів,
- базові латинськомовні терміни та їхні українські, англійські відповідники;
- мати спеціалізовані знання термінології стандартних методик обстеження у лікарській практиці; алгоритмів діагностики захворювань;
- мати спеціалізовані знання термінології, що позначає органи та системи людського тіла;
- знати систему офіційного документообігу в професійній роботі лікаря.

Вміти:

- читати і перекладати латинськомовні терміни,
- виконувати морфемний аналіз термінів, лексико-граматичні вправи із засвоєнням медичної латинськомовної лексики у сфері медицини,
- аналізувати та конструювати спеціальні медичні та парамедичні номенклатурні найменування і терміни,
- відтворювати усно і письмово сталі медичні діагнози, латинськомовні прислів'я, культурологічний матеріал,
- вільно оперувати латинськомовною термінологією, що використовується під час збирання інформації про пацієнта, лікування та ведення медичної документації, обробці державної, соціальної та медичної інформації.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форми і методи навчання:

Дисципліна буде викладатися у формі лекцій, практичних занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

Методи навчання:

Лекції: словесні методи (розповідь, бесіда, інструктаж, самостійна робота з підручником).

Практичні заняття: практичні методи (вправи, тестові завдання), наочні методи (мультимедійні презентації, таблиці, схеми).

Самостійна робота: передбачає підготовку до кожного практичного заняття.

Зміст навчальної дисципліни:

ТЕМА 1. Вступ до предмету латинська мова та основи наукової термінології. Короткий огляд історії латинської мови. Роль латинської і грецької лексики у формуванні наукової медичної термінології. Значення латинської мови для майбутнього клінічного психолога.

ТЕМА 2. Морфологія латинської мови. Іменник. Граматичні категорії латинського іменника. Словникова форма іменників п'яти відмін. Синонімія в анатомічній термінології. Визначення основи, роду, відміни іменників. Іменник у ролі неузгодженого означення.

ТЕМА 3. Прикметник. Загальні відомості. Поняття «науковий термін». Структура медичних термінів. Морфологічна і синтаксична структура дво- і багатослівного анатомічного терміна з різними типами означень. Терміносистема неврології.

ТЕМА 4. Загальні відомості про словотвір. Продуктивні афікси фахової термінології. Клінічна термінологія. Загальні відомості. Структура клінічних термінів. Словотворення шляхом складання основ. Грецько-латинські дублетні позначення у клінічній термінології.

ТЕМА 5. Медична термінологія на сучасному етапі. Актуальні проблеми стандартизації національних терміносистем.

Теми практичних занять:

ТЕМА 1. Вступ до предмету латинська мова та основи наукової термінології. Фонетика.

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра філософії, біоетики та іноземних мов

Короткий огляд історії латинської мови. Роль латинської і грецької лексики у формуванні наукової медичної термінології. Значення латинської мови для майбутнього клінічного психолога. Латинський алфавіт. Правила вимови голосних та приголосних звуків, дифтонгів, диграфів, буквосполучень. Складоподіл. Довгота і короткість голосних. Наголос. Довгі та короткі суфікси, які найчастіше трапляються в медичних термінах.

ТЕМА 2. Іменник. Загальні відомості.

Граматичні категорії латинського іменника. Словникова форма іменників п'яти відмін. Синонімія в анатомічній термінології. Визначення основи, роду, відміни іменників. Іменник у ролі неузгодженого означення. Лексичний мінімум іменників п'яти відмін.

ТЕМА 3. Прикметник. Загальні відомості.

Дві групи прикметників у латинській мові. Визначення, відмінювання та словниковий запис прикметників першої та другої груп. Визначення основи прикметників. Прикметник у ролі узгодженого означення. Алгоритм узгодження прикметників з іменниками. Ступені порівняння прикметників. Поняття «науковий термін». Структура медичних термінів. Анатомічна та фізіологічна термінологія. Терміносистема неврології. Лексичний мінімум найуживаніших прикметників у термінології клінічної психології.

ТЕМА 4. Дієслово. Загальні відомості.

Граматичні категорії латинського дієслова. Словникова форма дієслів. Визначення дієвідміни дієслова. Латинські крилаті вирази. Лексичний мінімум найуживаніших дієслів та латинських афоризмів.

ТЕМА 5. Прийменник. Прислівник. Займенник. Числівник. Загальні відомості та вживання в медичній термінології.

Прийменники, які вживаються у медичній термінології, відмінкове керування прийменників. Прислівники, які вживаються у медичній термінології. Ступені порівняння прислівників. Розряди займенників. Відмінювання займенників. Займенники, які вживаються у медичній термінології.

Числівники. Розряди числівників. Словотворення за допомогою латинських і грецьких числівників. Лексичний мінімум найуживаніших прийменників та виразів з ними, прислівників, займенників та числівників.

ТЕМА 6. Загальні відомості про словотвір. Продуктивні суфікси фахової термінології.

Терміноутворення. Суфіксація. Частотні латинські та грецькі суфікси іменників і прикметників.

ТЕМА 7. Структура клінічних термінів. Греко-латинські дублетні позначення органів, частин тіла.

Клінічна термінологія. Загальні відомості. Структура клінічних термінів. Словотворення шляхом складання основ. Грецько-латинські дублетні позначення органів, частин тіла. Грецькі ТЕ зі значенням вчення, наука, методи діагностичного обстеження.

ТЕМА 8. Греко-латинські дублетні позначення сенсорних органів; терміноелементи, що означають аномалії розвитку нервової системи, патологічні відхилення, розлади. Суфікси в клінічній термінології.

Структурний аналіз і конструювання клінічних термінів. Клінічні терміни (розумові розлади, афективні розлади).

ТЕМА 9. Продуктивні префікси фахової термінології.

Утворення клінічних термінів за допомогою префіксів.

ТЕМА 10. Греко-латинські дублетні позначення секретів, статі, віку, когнітивних процесів, розвитку.

Систематизація грецько-латинських дублетних позначень. Клінічні терміни (тривожні розлади). Структурний аналіз і конструювання клінічних термінів.

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра філософії, біоетики та іноземних мов

ТЕМА 11. Греко-латинські дублетні позначення відновлення психічної діяльності при різних патологічних станах і аномаліях особистості.

Вивчення окремих ТЕ, які позначають функціональні та патологічні процеси, стани. Клінічні терміни (психосоматичні розлади, особистісні розлади). Структурний аналіз і конструювання клінічних термінів.

ТЕМА 12. Терміноелементи, які означають різні фізичні якості, відношення та інші ознаки.

Структурний аналіз і конструювання клінічних термінів. Систематизація окремих терміноелементів. Клінічні терміни (нервові хвороби).

ТЕМА 13. Терміноелементи, які означають різні методи досліджень та засоби діагностики у клінічній термінології, психопрофілактичні, психокорекційні та психотерапевтичні засоби допомоги пацієнтам.

Структурний аналіз і конструювання клінічних термінів.

ТЕМА 14. Переклад діагнозів.

Структура діагнозу. Переклад діагнозів на українську мову і навпаки.

ТЕМА 15. Узагальнення та систематизація вивчення змістових модулів.

Медична термінологія на сучасному етапі. Актуальні проблеми стандартизації національних терміносистем. Gaudeamus – студентський гімн.

Перелік рекомендованої літератури:

Основна:

1. Нетребчук Л.М., Самойленко Т.О., Копіца Є.П., Толкачова Н.Д. Латинська мова та медична термінологія: Навчальний посібник для студентів I і II курсів медичного та стоматологічного факультетів – Одеса : ОНМедУ, 2020. – 192 с.
2. Латинська мова та основи медичної термінології: підручник / Л.Ю. Смольська, П.А. Содомора, Д.Г. Шега та ін.; за ред. Л.Ю. Смольської. – 4-е вид. – К. : ВСВ «Медицина», 2019. – 472 с
3. Латинська мова та медична термінологія (практикум) / Кісельова О. Г., Лехніцька С. І., Шпинта Г. М. – К.: Книга-плюс, 2016 – 372 с.

Додаткова:

1. Латинська мова для студентів стоматологічних факультетів = Lingua Latina ad usum stomatologiae studentium: підручник / О. М. Беляєва, В. Г. Синиця, Л. Ю. Смольська, М. І. Гуцол; за заг. ред. О. М. Беляєвої. – К. : ВСВ «Медицина», 2015. – 496 с.
2. Беляєва О. М. Латинсько-український тлумачний словник клінічних термінів / О. М. Беляєва. – К. : ВСВ «Медицина», 2016. – 224 с.

ОЦІНЮВАННЯ

Форми і методи поточного контролю: усний (опитування), тестування, оцінювання виконання практичних вправ, оцінювання комунікативних навичок, розв'язання ситуаційних клінічних завдань, оцінювання активності на занятті та самостійної роботи студентів.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
--------	---------------------

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра філософії, біоетики та іноземних мов

Відмінно «5»	Здобувач бере активну участь на занятті; демонструє глибокі знання, дає повні та детальні відповіді на запитання; бере активну участь у обговоренні проблемних ситуацій, користується додатковою навчально-методичною та науковою літературою; вміє сформулювати своє ставлення до певної проблеми; висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади; вміє знаходити найбільш адекватні форми розв'язання суперечностей. Тестові завдання виконані в повному обсязі, всі 100% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання – повні та обґрунтовані. Здобувач вільно вирішує ситуаційні завдання (в т.ч. розрахункові), впевнено демонструє практичні навички за темою заняття та вірно інтерпретує отримані дані, висловлює власну креативну думку з теми завдання, демонструє творче мислення.
Добре «4»	Здобувач бере участь на занятті; добре володіє матеріалом; демонструє необхідні знання, але дає відповіді на запитання з деякими помилками; бере участь у обговоренні проблемних ситуацій, користується основною навчально-методичною та науковою літературою; висловлює власну думку з теми заняття. Тестові завдання виконані в повному обсязі, не менш ніж 70% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання - загалом правильні, проте наявні деякі помилки у визначеннях. Здобувач вірно вирішує ситуаційні завдання (в т.ч. розрахункові), але допускає незначні неточності та демонструє більш стандартизовані практичні навички за темою заняття при вірній інтерпретації отриманих даних, висловлює власну думку з теми завдання, демонструє критичне мислення.
Задовільно «3»	Здобувач іноді бере участь на занятті; частково виступає і задає питання; допускає помилки під час відповідей на запитання; показує пасивну роботу на практичних заняттях; показує фрагментарні знання понятійного апарату і літературних джерел. Тестування виконано в повному обсязі, не менш ніж 50% відповідей є правильними, відповіді на відкриті питання - не логічні, з явними суттєвими помилками у визначеннях. Здобувач не достатньо володіє матеріалом для вирішення ситуаційних завдань (в т.ч. розрахункові), невпевнено демонструє практичні навички за темою заняття та інтерпретує отримані дані з суттєвими помилками, не висловлює свою думку з теми ситуаційного завдання.
Незадовільно «2»	Здобувач не бере участь на занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не задає питання, незацікавлений у вивченні матеріалу; дає неправильні відповіді на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел. Тестування не виконано. Ситуаційне завдання не виконано.

Форми і методи підсумкового контролю: залік.

Залік, виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, виконав індивідуальне завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра філософії, біоетики та іноземних мов

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Самостійна робота передбачає підготовку до кожного практичного заняття.

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:

- Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу.
- Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.
- Перескладання незадовільної оцінки проводиться в дні консультацій і відпрацювань; при дистанційному навчанні – в терміни, визначені й узгоджені з викладачем.

Політика щодо академічної доброчесності:

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності здобувачами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-навушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання контрольної роботи, оцінки на занятті, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові індивідуальні завдання, контрольні роботи, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

Політика щодо відвідування та запізнь:

Відвідування всіх видів аудиторних занять (лекцій, практичних занять) є обов'язковим.

Форма одягу: медичний халат, який повністю закриває верхній одяг, або лікарська піжама, шапочка, маска, змінне взуття.

Обладнання: зошит, ручка, методичні вказівки, альбом.

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються.

Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

Використання мобільних пристроїв:

Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

Поведінка в аудиторії:

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра філософії, біоетики та іноземних мов

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, встановленим Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті, у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету.